

De zwartkop komt eraan!

Toen ik nog weinig van vogels wist en op Oud Poelgeest vanuit dicht struikgewas een niet te missen vogelliedje hoorde, kon ik niet begrijpen dat dit gezang me nooit eerder was opgevallen. En toen de IVN-gids de zanger 'zwartkop' noemde, was die naam mij ook onbekend. Maar

sindsdien zijn mijn oren elk voorjaar weer gespist op de eerste zwartkopzang!

Hij mag er dan, met alle grijsinten in zijn verenpak, op het eerste gezicht misschien uitzien als een grijs muisje, maar dan moet je hem eens hóren, die zwartkop! Vanaf begin april laten de mannen (voorzien van een zwart petje; dat van de vrouwen is bruin) weten dat ze klaar zijn voor het broedseizoen. Dat doen ze met behulp van hun zang, die steevast klinkt vanuit dicht, liefst ook stekelig, struikgewas. Het liedje bestaat uit een bescheiden en schril gepreveld vrij lang intro, gevolgd door een kleine explosie van heldere, melodieuze, merelachtige en ritmisch uitgevoerde fluittonen, waarmee meneer de kroon op zijn serenade zet.

Door de klimaatopwarming is die zang trouwens steeds eerder te horen. Keren de eerste zwartkoppen hier eind maart/begin april terug uit hun winterkwartier, dit jaar ontving de Fenolijn van het radioprogramma Vroege Vogels al een melding op 24 februari! Deze zwartkop was wel héél vroeg terug. Het kan echter ook zijn dat hij behoorde tot de groeiende groep soortgenoten die niet meer kiest voor de lange en riskante tocht naar de streken rond de Middellandse Zee maar hier overwintert, rekenend op een steeds vaker voorkomende milde winter. Met als bijkomend voordeel dat de overwinteraars, immers al vrijwel ter plekke, keus hebben uit de beste broedplekjes en als eerste kunnen beginnen met nestelen.

Een andere voorwaarde voor een geslaagde overwintering is de aanwezigheid hier van genoeg bessen en vruchten, al is de zwartkop eigenlijk een insecteneter. In mijn besneeuwde voederhuisje deed een overwinterende zwartkop zich ooit tegoed aan de rozijnen! Ook op voedertafels in tuinen waar andersoortig voer wordt opgediend zijn ze best bereid te eten wat de boer eigenlijk niet lust.

De zwartkop is dus in staat zich redelijk snel aan te passen. Maar ook de mens doet een duit in het zakje met een natuurlijker bosbeheer met bijvoorbeeld meer braamstruiken (zijn lievelings!) en meer aanplant in parken, grote tuinen en buitenwijken van besdragende bomen en struiken (lijsterbes, meidoorn, kornoelje, vlier).

Zo gaat het de zwartkop – te midden van de vele doemscenario's voor andere soorten – best voor de wind Tussen 2018 en 2020 bestond de populatie in Nederland uit 370.000 tot 620.000 broedparen!

Wilt u de zwartkop ook horen en misschien zelfs zien, ga dan mee met de IVN Vroege Vogels excursie in de Houtkamp op 12 april. Zie voor verdere gegevens de website van IVN Leiden:

<https://www.ivn.nl/afdeling/leidse-regio/natuuractiviteiten/vroege-vogelexcursie-in-de-houtkamp-leiderdorp-12-4-26/>

Tekst: Tineke Sommeling

Onderschrift foto: vogeldagboek.nl (Adri de Groot)